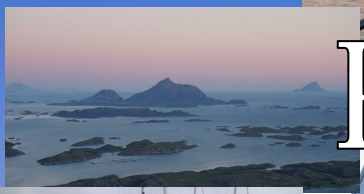
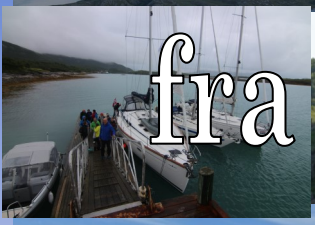

Pilegrim fra Trondenes til Nidaros

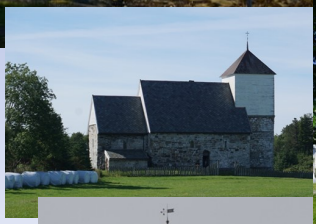

PILEGRIM I NORD

Støttes av

Nordland FYLKESKOMMUNE

PILEGRIM I NORD

Trondenes til Nidaros

DEN NORSKE KIRKE
Sør-Hålogaland Bispedømme

Prosjektet Støttes av

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Kontakt:
Tlf : 958 789 67
ba442@kirken.no,

Facebook: https://www.facebook.com/pilegriminord/

Nett: https://kirken.no/nn-NO/bispedommer/sor-hologaland/arbeidsomrader1/pilegrim/

Folkekirka i Sør-Hålogaland **Ei åpen dør** i tro, håp og kjærlighet

DEN NORSKE KIRKE
Sør-Hålogaland Bispedømme

Velkommen som pilegrim fra Trondenes til Nidaros

Nidaros domkirke har alltid vært det viktigste pilegrimsmål i Norge. Fra sør er pilegrimsleden etablert og gått opp fra Oslo. Fra Sverige er kommet en pilegrimsled og det har også blitt etablert en pilegrimsled fra vest. Nå vil vi legge til rette ei lei fra nord. Tilknytninga mellom Nidaros og de nordlige landsdelene har alltid vært der, og det sies at Nidarosdomen ble bygd av tørrfisken fra nord. Sokneprestene i flere av de nordlige kirkene var også en del av presteskapet i Nidaros. Trafikken på kysten gikk med båt og middelalderkirkene ligger på rekke og rad langs leia og er også i dag viktige hellig steder.

Det er på tide at også vi her i nord får markert vår pilegrimslei. Den har sin naturlige start på Trondenes. Her troner den store middelalderkirka med sterk befestning rundt seg. Her har en funnet støpeform for pilegrimsmerke med hellig Olav på, og her utspant det seg noe av forspillet til Olavs død på Stiklestad. Nedover kysten kan vi besøke middelalderkirker i Steigen, Bodin, Gildeskål, Dønnes, Herøy, Alstahaug, Brønnøysund, Nærøy, Brekstad og borga på Austrått før en seiler inn til Trondheim.

Men vi får også oppleve en av Norges fineste kyststrekninger med storslått natur og spennende historie. Her er mange andre kjente kirkesteder, her er fjellene, fjordene og isen. Her har to av våre største salmediktere hatt sine røtter. De har gitt oss salmer med bilder nettopp fra naturen med de store spenninger. Petter Dass og Elias Blix har på hver sin måte farga salmeskatten vår.

Dette er en spennende pilegrimstur. Her kan en sykle, komme fram med offentlig transport, ha sin egen båt og oppleve ei pilegrimslei som er helt unik.

En kan gjennomføre hele turen, eller delta på deler av denne. Flere alternativ kan være å dra på ei runde til alle kirkene i Lofoten eller ta en tur til de tre middelalderkirkene på Helgeland

Men den viktigste pilegrimsreisa gjør du til din egen kirke. Der har du ei historie hvor Gud berørte deg, der ble du døpt, konfirmert, gift eller har tatt avskjed med noen av dine.

Velkommen til å være PILEGRIM I NORD!

Bernt Aanonsen
Prosjektleder/Pilegrimsprest

Hellig Olav og Stiklestad, et skille i Norge

Hellig Olav blir drept på Stiklestad. Tore Hund gir ham banesåret.

Hellig Olavs skrin i Nidarosdomen har vært det viktigste pilegrimsmålet i Norden siden helgenkåringen i 1031. Den norske vikingkongen og helgenen beholdt sin status som en slags nordisk overhelgen gjennom hele middelalderen, og ble like høyt æret i nabolandene som i sitt eget Norge.

Olav Haraldsson ble født i 995. Hans avstamning i rett linje fra Harald Hårfagre gav arverett til landets trone. Bare 12 år gammel ble Olav introdusert til livet som en sjøfarende viking. Olav ble en suksessrik vikinghøvding med viktige allierte blant Europas herskere, men fikk også farlige fiender.

St Olav fra Nesna og Lurøy

En av Olavs allierte var hertug Richard II av Normandie. Da Olav var 19 år gammel hadde han et mange måneder langt opphold ved hertugens hoff. Det var under dette oppholdet at Olav fikk undervisning i kristendom og ble døpt i 1014 i Rouen.

Olav kom tilbake til Norge og samlet Norge til et kristent land med en kristen lovgiving.

I løpet av året 1015/16 ble Olav valgt til konge over Norge ved å reise fra ting til ting og la seg velge. Han var da den første som var valgt til konge i alle fylker. Gjennom denne prosessen introduserte Olav den kristne lovgivinga.

Gjennom de 15 årene Olav var konge i Norge, opplevde han stor fremgang, men også mye motstand. I 1028 måtte Olav flykte til Novgorod. I 1030 hadde kong Olav en drøm som ble et kall til å vende tilbake til sitt land. Han ble drept i slaget på Stiklestad 29. juli 1030. Snorre forteller at det skjedde mirakler både på slagstedet og senere rundt kongens grav i Trondheim.

Folk begynte å anse kongen for hellig og ett år etter ble graven hans åpnet. Det fortelles at Olav så ut som om han hadde sovet, hår og negler hadde vokst, huden var frisk. Olav ble erklært for martyr og helgen i året 1031. Relikviene ble plassert i kirken og pilegrimsferder til den hellige kongen begynte umiddelbart.

I 1153 ble Nidaros erkebispedømme/kirkeprovins etablert av paven, og erkebiskop Øystein begynte straks å bygge Nidarosdomen. Hellig Olav ble en svært populær helgen.

Sverige er det stedet en har funnet flest Olavs- figurer, altere og kirker viet ham. Men også i Danmark, England, Russland og Finland finnes Olavs kirker. Sverdet hans skal ha kommet helt til Konstantinopel hvor de norske væringene, keiserens garde, hadde det. Det finnes også et bilde av Olav i fødselskirken i Betlehem.

Det har også vært mange Olavsfigurer og bilder i kirkene i vår lei. I dag finner vi dem på Trondenes, i Sigerfjord(opprinnelig hengt i Sortland kirke), Bø, Hadsel; Røst, Vik i Sømna, Leka og Austrått. I museum finnes Olavsbilder/figurer fra Hammerfest, Hasvik, Porsanger, Skjervøy, Berg, Skaland, Bjarkøy, Kvæfjord, Andenes, Lurøy, Nesna og Alstahaug. Hele kysten vår hadde tette bånd til Nidaros og var knyttet til Nidarosdomen og Olavskulten. Olavs fall på Stiklestad og hendelsene rundt hans døde kropp førte til en vending i norsk historie med at folk tok til kristendommen. Kort tid etter kunne en tale om Norge som et kristent land. Viktige endringer var at hele landet ble delt i sokn og at folk på den måten hørte sammen på tvers av slektsbånd. Lov og rett skulle gjelde og ikke hevn som hver familie skulle utføre. De nære slektsbåndene ble også brutt opp ved at kirka forbød ekteskap mellom nært beslektede personer. Det ble forbudt å sette ut barn og å ha slaver.

Hellig Olav fra russisk ikon

Nordland FYLKESKOMMUNE

Ruteopplysningen i Nordland

Om du vill følge Pilegrimsleia fra Nord og bruke offentlig transport er: 177nordland.no et meget nyttig verktøy. Du kan også få det som en egen app på telefonen. Her kan du søke alle hurtigbåter, ferger og busser i Nordland. Tog, hurtigrute og fly må søkes på egne hjemmesider.

Kystpilegrimsleia

Det gjekk fleire vegar mot Nidaros. Ein av dei viktigaste og kanskje mest brukte ferdselsvegane til Olav den heilage sitt skrin var langs kysten – Kystpilegrimsleia. Dette var landets hovudfartsåre. Med eit godt beskytta farvatn innbyr kysten til sjøfart.

Pilegrimsreisene til Olav den heilage si grav begynte kort etter 1030, og Olavskulten si raske utbreiing i Nord-Europa førte til mange pilegrimar frå inn og utland til Nidaros. Valfartstaden Nidaros er omtalt i historiske kjelder allereie i 1075 – i Adam av Bremen sitt «Bremens Gesta Hammaburgensis ecclesiae pontificum». Her er også dei ulike pilegrimsrutene til Nidaros nemnt, m.a. Kystpilegrimsleia:

> «Viss ein seglar frå Ålborg eller Vendsyssel i Danmark, kjem ein i løpet av ein dag over til Viken, som er ein by i Noreg (truleg Oslo). Derfrå held ein til venstre og seglar langs Noregs kyst, og på den femte dagen når ein fram til byen Trondheim.Ein kan også reise ein anna veg, som fører frå danskane sitt Skåne over land til Trondheim. Men denne vegen over fjella tek lengre tid, og ettersom han er farefull, blir han unngåttav reisande.» Adam av Bremen 212-213

Sjøvegen – Kystpilegrimsleia – utgjorde såleis, ifølgje Adam av Bremen, den viktigaste mest brukte ferdselsåra til Nidaros, sjølv om også sjøvegen kunne vere farefylt med skiftande vær og piratar.

Truleg har både norske og utanlandske pilegrimar valfarta langs kystleia til Nidaros. Pilegrimsreiser frå Nord-Noreg vart føreteke langs kystleia. Det er likevel vanskeleg å vurdere omfanget av pilegrimstrafikken .Men i følgje Adam av Bremen føretrakk pilegrimar sjøvegen.

Båt framfor land

Det var raskare å ferdast i båt enn på land. Dei fleste sjøfarande pilegrimar hadde ikkje eige skip. Ved ferdsel i båt og skip langs kysten måtte ein vanlegvis betale for seg, noko som nok førte til at

ikkje alle hadde muligheit til å reise sjøvegen. Dei som reiste hadde som regel heller ikkje råd til å betale fullt ut for ferda. Det var difor vanleg å hyre seg som mannskap. Pilegrimar kunne ta hyre både på handels- og lasteskip.

Olav var sjølv ein erfaren sjøfarar – ikkje minst etter å ha reist i viking i mange år – og langs heile kysten finn vi fenomen som folk har forklart gjennom helgenkongens nærleik og handlingar. Og i følgje lokale tradisjonar på Helgelandskysten skal det berømte holet i Torghatten ha blitt til ved at kongen segla tvers gjennom fjellet. På fjellet Hornelen i Bremanger i Sogn skal Olav ha mant eit troll i stein – som den dag i dag står i fjellsida og kan sjåast frå seglingsleia. På denne måten sette Olav sine spor både i kystlandskapet og i kystbefolkningens bevisstheit. Mange av segnene kan ha blitt spreidde av pilegrimane som valfarta langs leia, og pilegrimane har truleg spela ei viktig rolle som tradisjonsformidlarar.

Flere viktige pilegrimsmål

Ikkje berre Nidaros, men også andre kyrkjer utgjorde pilegrimsmål i mellomalderen. Dette kan vi t.d. sjå i sættargjerda frå 1277 som var eit forlik mellom erkebiskop Jon Raude og kong Magnus Håkonsson. Her står det at:

> Likeledes innrømmet han på ny og bød alle pilegrimer som besøker den salige Olavs og andre helgeners og de nevnte norske katedralkirkes terskler for å tilbe, så vel innenlandske som utenlandske, skal nyte full sikkerhet, enten det er krig eller fred, både når de drar til og fra (Norske middelalder dokumenter: 144).

I følgje sættargjerda ser det såleis ut til at både norske og utanlandske pilegrimar besøkte andre kyrkjene. Det kunne være kyrkjer som hadde verdifulle relikviar. Biskopane kunne dessutan gis rett til å utstede avlatsbrev for dei som oppsøkte ei kyrkje ved dei store høgtidene. I 1408 var eit slikt avlatsbrev gitt for Sortland kyrkje. Og ein har funne ei form til å støype pilegrimsmerker på Trondenes slik at ein regner med at kyrkja der var eit pilegrimsmål.

Pilegrimsvandring som botshandling

I dei tilfella der pilegrimsvandringa var ei botshandling var det ofte eit viktig poeng at reisa skulle vere fysisk krevjande. Betydinga av allmannleia kjem også til uttrykk gjennom plasseringa av dei kongelege kapella. I 1308 fekk kong Håkon Magnusson paven si godkjenning til å skille ut 14

kongelege kapell som ein eigen institusjon, som var unndregen biskopane sin styring og kontroll (DN I, 114; Norske middelalder dokumenter: 244). Dei fleste av desse kapella vart lagt til byane i mellomalderen og langs kystleia der dei utgjorde naturlege stoppestader. Dei kongelege kapella fekk tildelt avlatsprivilegium av paven. Dette har sannsynlegvis ført til at dei vart attraktive for pilegrimar som valfarta pga. ei botshandling. Dei fleste pilegrimar som var ilagt botsvandringar har truleg gått til dei næraste måla med avlatsrett, og mest sannsynleg har difor dei kongelege kapella i stor grad vore lokale valfartsmål.

Reformasjonen- valfartens slutt

Valfarten til Nidaros tok slutt med den protestantiske reformasjonen i 1537. Med eit slag vart erkebispedømet, bispeembetet, klostervesenet og helgendyrkinga avskaffa. Relikvieskrina vart fjerna frå helgenmåla, og avlatsaspektet var ikkje lenger aktuelt. Valfartsfenomenet vart offisielt avslutta, og valfarten til dei store pilegrimsmåla i Noreg tok slutt. Det betydde også slutten på kysten som pilegrimslei. Leia langs Norskekysten heldt likevel fram med å fungere som vår viktigaste ferdselsåre i mange hundre år. Sjølv om det er 500 år sidan pilegrimane valfarta langs kysten på veg mot Nidaros eller andre lokale pilegrimsmål, finn vi likevel fortsatt klare spor etter denne aktiviteten. Fleire av stadene dei besøkte – som kyrkjer, kloster og kanskje steinkrossar – står langs leia den dag i dag som klare vitnesbyrd på historia og pilegrimsvandringane som fann stad her i mellomalderen.

Kilde: http://kystpilegrimsleia.no

Kjerkegård ved havet

Av Helge Stangnes

På ei stille midnattsvandring
i ei nordnorsk natt i juni
ser eg kors med navn og årstall
mella reir med egg og dun i.
Her går livet mot førrnying
mellom gamle, gløymte grave
i en kort og hektisk sommar
på en kjerkegård ved havet.

Hit kom dem som stormen sparte,
her ligg dem som gjekk og venta,
dem som fall førr tæringssotten,
dem som spanskesjuka henta.
På de gamle, morkne mer
kan kan eg endå namnan lese,
og eg spør meg sjøl: Kem va dem,
dem som søv her under gresset?

Pilegrimssteder

Trondenes

Trondenes er starten på Pilegrimsleia fra Nord. Det gamle kirkestedet har rik historie og kirka er godt bevart med utsmykning fra middelalderen. På Trondenes finner en også det historiske senteret som forteller mer om historien på stedet. Tore Hund fikk på Trondenes spydet som han drepte Hellig Olav med. I områdene rundt kirka og senteret er det fine turmuligheter tilrettelagt for den som vil oppleve og lære mer. Harstad sentrum er 3 kilometer unna. Harstad har gode bussforbindelser som koresponderer med tog på Nordlandsbanen og fly fra Evenes. Det er også gode forbindelser mot Vesterålen og Lofoten. Hurtigruta er innom Harstad hver morgen både på vei sør og nord og her er gode hurtigbåtforbindelser mot Tromsø. Harstad har campingplass, gode hotell og pensjonat. Det er tre småbåthavner, en ligger midt i byen. Utenfor Harstad ligger Bjarkøy hvor Tore Hund kom fra . Vi anbefaler et besøk også dit.

Visit Harstad

Andøy/Dverberg

Dverberg ligger midt på Andøya og er en av tre interessante kirker på øya, Dverberg, Andenes og Bjørnskinn. Både Andenes og Dverberg har vært kirkesteder siden middelalderen. Dverberg er en av de få kirkene som har Jesu fødsel som motiv i altertavla. Både på Dverberg og Andenes finnes gode havner. Hurtigruta har anløp i Risøyhavn sør på Andøy. Fra Dverberg går en gammel sti over øya. Det fortelles at folk brukte denne for å komme til et gammelt gudshus på Stave hvor en opplevde at det skjedde under. Ellers er Andøya kjent for hvalsafari.

Visit Andøy

Sortland

Sortland er også et av de gamle kirkestedene. I 1408 kunne en få ekstra avlat ved å delta i messe på de store høytidsdagene i Sortland kirke. Dette var noe pilegrimer søkte etter. I dag ser vi ei stor kirke fra 1901 kneise over bebyggelsen. Men her finnes også et gammelt kirkested hvor bare et tårn står igjen. Begge steder er verdt et besøk for

pilegrimer. I Sigerfjord, ei mil fra Sortland finnes ei lita kirke med ei altertavle fra 1700 tallet og en st Olavs figur fra middelalderen. Sortland har flere småbåthavner. En kan ligge midt i byen eller i en havn sør for byen. Her er også gode buss– og veiforbindelser. Det er flyplass sør for byen og hurtigruta anløper Sortland hver dag om sommeren. Overnatting hytteutleie og camping muligheter.

Stø/Langnes

Langnes kirke ligger i Øksnes kommune like ved Stø. Kirka er ei korskirke i laftet tømmer med 170 plasser. Byggeåret for kirka er ukjent, sannsynligvis tidlig på 1500-tallet. Den er den eldste bevarte kirka i Vesterålen. Det er mulig at kirka opprinnelig ble bygd på Gisløya, litt lenger sør i kommunen, og senere flyttet til Langnes. Kirka har ei altertavle fra 1700 tallet og typisk interiør fra den tida. På en høyde ved kirka står en bauta til minne om fiskere i Langenes som er omkommet på havet. På baksiden av steinen er 51 navn hogd inn. På Stø er det god havn og her er også en camping med overnattingsmuligheter og butikk.

Nyksund

Nyksund er et gammelt fiskevær som ble fraflyttet på 50 og 60 tallet og var helt fraflyttet i 1970. Da hadde flere av de som bodde der fått tilskudd for å flytte. Siden kom tyske ungdommer til stedet og ville restaurere og bygge opp. I dag er flere bygninger restaurert, nye er bygd og det bor i dag om lag 20 mennesker der som har satset på turisme med restauranter, overnatting og kunst gallerier. En flott tursti går mellom Stø og Nyksund, den kalles dronningruten fordi dronning Sonja har gjort den kjent og anbefalt den.

Skogsholmen/Myre

Øksnes kirke ligger på Skogsholmen og her må en ha båt for å komme. Kirkestedet er gammelt, det er omtalt på 1300 tallet. Dagens kirke ble bygd i 1703 med tømmer fra 1500-tallet. Den ble restaurert i 1796 og 1900. Den har interiør typisk for 1700 tallet med galleri med egne sto-

ler for de kondisjonerte, korskille og gamle benker. Altertavla er en kopi av den originale som er i museum i Bergen. Den originale var malt av samme maler som tavla i Langnes og i Lyngen og kom hit den tida Biskop Friis var ansvarlig for kirkene i Nordlandene. Like bortenfor kirka ligger den gamle prestegården. Det er ei god kai nedenfor kirka. Det går lokalbåt fra Myre til Skogsøya. På Myre er det godt med butikker. På utsiden av Langøya er det flere flotte havner og greie steder å legge til med båt. Men ting er ikke tilrettelagt på samme måten som i Lofoten.

Bø i Vesterålen

Dagens **Bø kirke** er den sjette kirka som har stått på gården Bø. Den første kirka er nevnt i 1381 og ble trolig bygd rundt 1340. Den fjerde kirka ble bygd i 1639, og den femte i 1734. Kirka er ei korskirke i tre med 370 plasser, bygd mellom 1822 og 1824. Den ble innviet 8. august 1824 og restaurert i 1908 og 1970–71.
I kirka finner en st. Olavs figur som minner oss om at vi er på vei til Nidaros. Det er også to Maria figurer fra middelalderen. Altertavla er fra 1762. Hovedmotivet i tavla er Jesu korsfestelse med Maria og Johannes stående ved siden og Maria Magdalena klyngende seg til korset. Kong Kristian IV stigmatisering er fremstilt over korsfestelsen. Det er sagt at det er Gotfried Ezekiel som har malt denne tavla, han skal også ha malt Langnes og Øksnes tavlene. Imidlertid adskiller Bø tavla seg så mye fra de to andre at det neppe er tilfelle. Det er flere gode havner i Bø, men ikke noen i umiddelbar nærhet til kirka. En kan enten ligge i fiskerihavna ved Steinesjøen eller på Snarset.

Hadsel

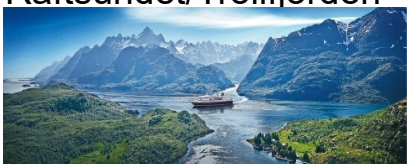

Hadsel er også et kirkested fra middelalderen, noe altertavla vitner om. Dagens kirke er fra 1824. Den er rikt utsmykket og har prekestol over alteret som ikke var uvanlig på den tida kirka ble bygd. På prekestolen står i tillegg til evangelistene også St. Olav. Figuren står på den mest synlige plassen og er fra ca 1510. På vei mot Nidaros er denne med å minne oss om betydninga hellig Olav har hatt i Norge. Figuren er en del av altertavla som er en av fem som prinsesse Isabella gav etter at hun var kommet velberget fram til Danmark for å gifte

Visit Vesterålen

seg med Christian II. De fire andre finnes **i Ørsta, Grip, Leka, og Røst.**
I nærheten av kirka finner vi Kulturminneparken, her er et stjernemonument som en tror er fra rundt år 500. På dette monumentet kommer de første solstrålene etter mørketida. Her er også flere gravhauger. Det er småbåthavn på Melbu og på Stokmarknes. Fra Stokmarknes er det en gammel kirkesti over heia. til kirka.
Det er gode offentlige kommunikasjoner til Hadsel. Hurtigruta anløper daglig og det er eget hurtigrutemuseum på Stokmarknes.

Raftsundet/Trollfjorden

Seilasen fra Hadsel til Lofoten går gjennom Raftsundet. Snorre forteller at Asbjørn Selsbane fra Trondenes, Tore Hunds nevø, ble drept av Olav Haraldsons menn her i sundet. Fra Raftsundet kan en ta en avstikker til Trollfjorden. Denne trange fjorden er en fantastisk opplevelse. Har en tida en kan ankre opp og gå turen fra kraftverket innerst i fjorden og opp til turisthytta bak. I Trollfjorden sto 6. mars et slag mellom småbåtfiskere og dampskipsfiskere. I boka «Den siste viking» er det med en beretning om dette. Toppen er på ca 500 meter.
Seilasen går forbi Digermulen og Svolvær som begge kan være verd besøk, men som vi ikke gir noe nærmere beskrivelse av her.
Hurtigruta går fra Stokmarknes til Svolvær og er innom Trollfjorden på de fleste turene.

Lofoten

Lofoten er verd en egen pilegrimstur. Her kan en gå fra kirke til kirke. Svolvær, Gimsøy, Valberg, Stamsund, Hol, Busknes, Flakstad, Reine og Moskenes er kirker som alle er verd et besøk. På Borge ligger Vikingemuseet og Borge kirke.
Lofoten har en rekke museer, fine turmuligheter, kirker og gode overnattings- og spisesteder. Her er flere festivaler og mange arrangement hele sommeren. Lofoten er godt egna for sykling, men et minus kan være at det er stor biltrafikk i turistsesongen. Lofoten er et av de stedene som er best tilrettelagt for turister i hele Norge.
Der er flyplass ved Svolvær og ved Leknes. Ferge går om sommeren mellom Svolvær og Skutvik i Hamarøy og mellom Moskenes og Bodø. Hurtigruta har stopp i Svolvær og Stamsund. Måten å komme til Lofoten i gamle dager var båt, og hver vinter kommer båter fra store deler av norske kysten hit for å drive fiske, derfor er det mange gode havner.

Visit Lofoten

Svolvær

”Byen ville seg en kirke”, og i 1934 stod kirken på Langhaugen midt i byen ferdig, bygd på dugnad og private innsamlinger. Kirken er tegnet av arkitektene Harald Sund og August Nielsen. Den har en enkel stil og en storfembørings rene linjer. Den er mye brukt til konserter. Krusifikset som utgjør kirkens altertavle er skåret av billedskjærer Andreas Nilsskog (1879-1940) fra Drevja, og er en replika av Mosvik-krusifikset fra midten av 1200-tallet. Svolvær har godt med butikker og spisesteder. Krigsmuseet har en fantastisk samling av uniformer med mer fra 2. verdenskrig.
Fra Svolvær går turer til Trollfjorden og ferge til Skrova og Skutvik/Hamarøy og hurtigbåt til Hamarøy, Steigen og Bodø.

Kabelvåg

Kabelvåg/Vågan er et gammelt ting-, handels – og kirkested. Det ble holdt årlig marked og ting her helt fra vikingetiden. Blant annet fortelles det at Asbjørn Selsbane kom fra marked/ting i Vågar da han ble drept. Det var dette drapet Tore Hund hevna da han drepte Hellig Olav på Stiklestad. Vågan kirke fra 1898 blir også kalt Lofotkatedralen og er en av landets største trekirker. Om sommeren er kirka åpen mandag til lørdag 9-18 og søndag 12-18. I Kabelvåg er det tre interessante attraksjoner i tillegg til kirka, Lofotmuseet, Espolin Johnsen Galleriet og Lofotakvariet. Lofotmuseet ligger der hvor det gamle Vågar var og tingstedet lå.

Flakstad

Flakstad kirke er første gang nevnt i skriftlige kilder i 1413. Ei kirke på Flakstad ble bygd i 1430. Den ble ødelagt av storm på 1700-tallet. Den nye kirka ble bygd av tømmer fra Russland. Den ble bygd utenpå den gamle kirka. Ei av lysekronene i kirka kommer også fra Russland. Flere av gjenstandene i dagens kirke stammer fra den gamle kirka, deriblant to lysekroner, altertavla og prekestolen.
En orkan blåste tårnet av kirka i 1874. Tårnet ble deretter satt opp i vestenden av kirka. Under restaureringen i 1938 ble tårnet satt tilbake på plass midt over korskrysset i kirketaket.

Borg/Borge

Ved arkeologisk undersøkelse mellom 1986 og 1989, ble det avdekket et 67 meter langt langhus fra 500-tallet på Borg. Dette hadde blitt forlenget i begynnelsen av vikingtiden, og var inntil 83 meter langt. Det er den lengste bygningen som er kjent fra denne perioden, både i Skandinavia. Huset har tjent både som bolig, fjøs og gildehall, og var delt i fem rom, der fjøs og gildehall lå i de to største. I fjøset har det vært plass til 50 kyr. Ved sjøen er det påvist tufter etter flere store naust, det største 26 meter langt. Et Vikingmuse er bygd ved de gamle tuftene og er virkelig verdt et besøk.

Det har stått kirke i Borge siden tidlig middelalder. Den første kirken ble bygd i løpet av den første tiden etter religionsskiftet. Første gangen Borge kirke blir nevnt i skriftlige kilder, er i et dokument undertegnet presten Arne til Borge fra 1335. Kirken var en del av den katolske pavekirken fram til 1537, etter dette har den vært luthersk. Det har gjennom historien stått minst 6 kirker i Borge. Soknet ble eget prestegjeld i 1740, da det ble utskilt fra Buksnes prestegjeld. Etter en kirkebrann i 1896, stod en ny kirke ferdig i 1898. Den var en stor langkirke av tømmer og hadde 800 sitteplasser. Denne kirken brant ned til grunnen 14.februar 1983. Den nye kirken ble innviet 31.mai 1987 og har en en moderne utforming. Kirke og museum er åpne hver dag i sommersesongen.

Moskenes

Nåværende kirke bygd 1809 er en tømmerbygning med korsformet grunnplan og takrytter over korsskjæringen. Moskenes var i seinmiddelalder krongods og et svært godt fiskeri: ”Fra Sund og til Moskenes ere toe store wge søø, og er samme Moskenes en bondegaard som komer kongl. majest: til. Paa denne gaard ligger en stor hob fiskere, hvilke fiskere kaldes af menige mand vaarfeller med et almindeligt navn, fordi at de komme his af Helleland, af Salten og af Numedalen straxen om kyndermisse til fisket og bliver her siden liggendes all fasten og langt du paa vaaren til sommer maalet. Og dersom der kommer nogen fisk under landet, da faar de fisk som roer paa denne gaard, og her falder det aller beste fiskeri som falder udi alt Nordland.” På Å finner du Norsk Fiskeværsmuseum og Lofoten Tørrfiskmuseum

Lødingen

Eldste omtale av en kirke på Lødingen er i 1589, sognet i 1432 og prest i 1533. I 1589 var Lødingen hovedkirke med annekser på Hol, Ofoten (Evenes), Vågan, Skrova og Gimsøya. Sognepresten skulle betjene de to førstnevnte kirker, Ofoten skulle betjenes av en res.kap. Nåværende kirke er fra 1897. Den har altertavle, prekestol og en messehagel fra Biskop Friis sin tid, 1750-70. Lødingen har losstasjon og lang tradisjon rundt denne. Det er flere gjestebrygger i sentrum. I nordlig vind er disse noe utsatt. Busser fra Vesterålen og Harstad kjører hver dag til Fauske (togkorres-pondanse) og Bodø.

Tranøy

Tranøy på Hamarøy er alltid verd et besøk, naturen og stedet, galleriet, kunstutstillingen hele sommeren på bergene utenfor. Her er et flott bakeri, butikk og et lite kapell litt over bygda. Det pleide å være åpent, men hærverk har ført til stengning. Nøkkel fås lånt på bakeriet. Knut Hamsun var handelsbetjent på Tranøy. Fyret er også verdt et besøk. Tranøy har ei god småbåthavn.

Steigen

Steigen har en spennende historie tilbake til vikingtiden og har vært et gammelt tingsted . Her er det funnet mange gamle gravhauger og rester etter boplasser. Deler av kirka er fra middelalderen. Steigen var også et viktig sted for haugianerne. Hans Nilsen Hauge var her og kjøpte handelsstedet Lauvøya til en av sine venner. Kanskje er det derfor det har vært et stort misjonsengasjement i Steigen. Pionermisjonæren Peder Eilert Nilsen Lund kom fra Steigen.
Ikke langt fra kirka, litt innenfor Lauvøya er det småbåthavn ved rorbuanlegget på Røssøya. Her er også overnattingsmuligheter. Det er butikk ved hovedveien nær prestegården. Prestegårdshagen er også verd et besøk. Her plantet presten Wisløff rundt 1870 trær og planter som var svært sjeldne i landsdelen. Steigen er et flott område for sykling og har anløp av hurtigbåt fra Bodø til Svolvær på Helnessund, Nordskot og Bogøy. Det er småbåthavner på samme steder.

Rørstad

Røstad var kirkested for hele Folda inntil 1880 årene da ny kirke ble bygget i Røsvik. Det har vært kirke her siden middelalderen. Dagens kirke ble bygget i 1761. Og er en av kirkene som står igjen fra den tida biskop Friis var vicarius for Misjonskollegiet og ansvarlig for alle kirkene i Nordlandene. Altertavla er fra 1760. Hovedmotivet er Jesus på korset med Maria og Johannes på hver side. Disse skulpturene kan være eldre enn tavla og er vakkert utskåret. Maria bærer en bondedrakt fra 16/1700 tallet. Ole Kolset har laget tavla. Han har også gjort arbeid i Dolstad, Grane og Velfjorden kirker. Det er gudstjeneste i Rørstad bare 2-3 ganger i året, men kirkestedet er vel verdt et besøk. Det er god havn nedenfor kirka med flytebrygger og strøm, men ellers ingen fasiliteter. Det er ei fin badestrand rett ved havna.

Bodø/Bodin

I Bodø finner vi enda en av våre middelalderkirker. Området rundt kirka var et av de største og rikeste jordbruksområdene i Nord-Norge. Her regjerte fut og prest slik Peter Dass skriver om det: ”Imellem dem skiller en eneste bekk.”
Kirka har ei fin altertavle fra 1670. Her er alterbord og figurer fra middelalderen. Biskop Friis var soknеprest her fra 1742-1770. Han har gitt både lyskrone, dåpsfat, antependium og fikk malt altertavla. Han hadde også ansvar for alle de andre kirkene i Nordlandene i denne perioden og navnet hans finnes igjen i på altertavler, prekestoler og messehakler i flere kirker i hele området. Orgelet i kirka er fra 2003 og regnes som et av de beste barokkorglene i Norge. I Bodøsjøen et lite stykke ned mot sjøen fra kirka, åpnes snart et nasjonalt Jektefartsmuseum. Jekta var livsnerven i kystsamfunnet, den fraktet salgsvarer, fisk med mer til Trondheim og Bergen og kom tilbake med korn og andre nødvendige varer, samt også mer luksus pregede varer til de rike og altertavler mm til kirkene. På veien langs elva fra kirka til museet passerer du en markering av en krigsfangeleir fra siste krig. Du kommer til Bodin med buss fra byen eller du kan gå de ca 3-4 km fra sentrum av Bodø.

Visit Bodø

Bodø Domkirke

Bodø by feira 200 år i 2016, men er likevel en ny by. Byen ble bomba av tyskerne 27. mai 1940. Også kirka ble bomba. I 1956 sto ei ny kirke på plass på branntomta. En moderne og den gang svært omdiskutert kirke. I 1952 ble Nordland eget bispedømme, Sør-Hålogaland. Kirka ble derfor planlagt og bygd som domkirke. Kritikerne mente den så mest ut som en kraftstasjon,. Domprosten svarte da med å si at det var nettopp det kirka var. I dag er katedralen særlig kjent for sitt kor- og musikkarbeid. Kirken har et selvstendig klokketårn på 36 meter med et minnesmerke over Bodøs falne under andre verdenskrig. I 2013 fikk kirka nytt orgel til ca 20 mill kroner. En orgelkonsert i denne kirka er en opplevelse. Altertavla er et stort glassmaleri av Kristi himmelfart. Her er også et eget Olavskapell til minne om hellig Olav. Kirka er åpen hverdag.Bodø har hurtigbåtforbindelse nordover til Steigen og Lofoten og sørover til Helgeland. Hurtigruta anløper og her er gode tog- og flyforbindelser. Det er også bussforbindelse nordover via Fauske. Bodø har ungdomsherberge, campingplass, gode hotell og pensjonat.

Gildeskål

Gildeskål har erklært seg som pilegrimskommune. Det viktigste pilegrimsstedet er kirkestedet med sine to kirker og den gamle prestegården. Gammelkirka skriver seg tilbake fra 1100 tallet. På et tidspunkt ble den for liten. Ny kirke ble bygget og den gamle skulle rives. Heldigvis var det en sokneprest som engasjerte seg mot dette og kirka ble reddet. Fordi kirka ikke var i bruk var det gjort få endringer i den,. I dag får en se kirka slik den var på 1700/1800 tallet med egne avlukkede benker for prestens familie, for de mer velstående og for mødrene. På alteret er det en vevd alterbord som nevner St Thomas. En mener dette er Thomas av Becket og at dette knytter Gildeskål kirka til katedralen.i Canterbury.
Gamle kirkegårder er steder for å søke ro og meditere over tider som har vært. På kirkegården rundt gammelkirka er det også flere svært interessante gravskrifter. En av våre mest kjente salmediktere, Elias Blix, kom fra Gildeskål. Hans portrett henger i gammelkirka. Han var født på Våg på Sandhornøya. Foruten salmene ”Gud signe vårt dyre fedreland ”og ”No livnar det i lundar” skrev han også det som mange mener er Nord-Norges Nasjonal sang: ”Å eg veit meg et land.” Hans fødested på Sandhornøya er bevart.
Ei pilegrimsreise i Gildeskål kan gjerne starte på Sandhornøya og så kan en ta ferge over mot kirkestedet. Det er småbåthavn på Våg/Sandhornøya og her anløper også hurtigbåt fra og til Bodø. Det er flytebrygge og kai ved kirkestedet og småbåthavn på Inndyr. Fra Inndyr går det en gammel kirkesti til kirkestedet, ca 4 km. På Inndyr er det butikk og overnattingssted.

Meløy

Meløy er det gamle kirke stedet for hele Meløy kommune. Her finner vi Nord-Norges nest største trekirke fra 1867 med 500 sitteplasser. Det har vært kirkested her siden 1300 tallet . Meløygården på Meløya var hovedsete for adelsslekten Benkestokk (ca. år 1500-1600). Det er småbåthavn ved Meløysjøen sør for kirka og på Tukthuset helt vest på øya. Det er butikk like ved kirka.

Rødøy

Rødøy kirkested er også fra middelalderen og er nevnt i papirer fra 1432. Det var en gang hovedkirke også for Meløy, Lurøy og Træna og var et av 20 kannikgjeld i Nidaros bispedømme. Dagens kirke er oppført i 1885. De eldre kirkene har ligget på en annet sted i nærheten. Søndag 11. januar 2009 slo lynet kraftig ned i kirka og antente en brann som skadet kirka mye. Men som ved et under ble det ikke verre enn at kirka kunne repareres og i dag fremstår penere enn på mange år. Rødøy har mange små attraksjoner. Det er fin havn ved klokkergården hvor det også er overnattingsmulighet og matservering. Det er fine turstier på øya og en kan blant annet bestige Rødøyløva eller gå til strendene rett under den. Hurtigbåt til og fra Bodø går innom Rødøy og det er ferge fra Jektvig på Kystriksveien.

Lurøy

Fortidsminner viser at her har vært bosetting i yngre steinalder, (6-4000 år siden).
Helt fra 1400-tallet har Lurøya vært soknets kirkested og sentrale møteplass. Den vakre hovedkirka fra 1812 ligger ikke langt fra det gamle proprietærgodset Lurøygården, hvor slektene Michelborg, Dass og Dundas har hatt sitt sete siden 1500-tallet. Her er i dag en renessansehage som er verdt et besøk. Under andre verdenskrig drev Johan Kristoffersen m.fl. motstandsarbeid og hadde sitt skjulested i fjellet på Onøy. Den såkalte Johnhøla er i dag et utfartsmål, og saken er omtalt i boka "Lurøyaffæren". Det er småbåthavn på Onøy og ved det gamle kommunesenteret på Lurøy, ikke langt fra kirka. Hurtigbåt og ferge anløper Onøy og her er det også båter som går utover til Lovund og Træna.

Dønnes/Dønna

Kirka og kirkestedet Dønnes var en del av Dønnes godset. Historia til gården strekker seg rundt 800 år tilbake i tid. Den første skriftlige kilden hvor gården er nevnt er *Snorres kongesaga*. I 1675 kjøpte amtmannen Peder Tønder gården, og fikk adelsretter. På 1700-talet var gården hovedsete i et av Norges største gods. I fleire generasjoner blei den eid og driven av Coldevin-slekta. Den siste arvtakaren i Coldevin-slekta var Isach Jørgen Coldevin. Han måtte selge gården da den gikk konkurs i 1911. Før det rakk de å skaffe seg Norges første traktor, motorbåt, og starte meieri og planteskole. I flere generasjoner ble det også gjort forsøk med dyrking av forskjellige kornsorter her.
Kirka som feira sitt 800 års jubileum i 1999 er stemt til Nord-Norges fineste. Her er mye fin utsmykning, "hemmelige rom" og eget gravkammer for godsets eiere. Gården drives i dag som en gjestegård. Her er overnattingsmuligheter og matservering i en hyggelig atmosfære.
Det er havn på øya på nordenden i Sørøyvågen. En kan komme til Dønnes med ferge/hurtigbåt fra Sandnessjøen til Bjørn og buss derfra. Videre til Herøy er letteste vei med offentlig transport å returnere til Sandnessjøen. Med sykkel er det 45 km.

Sandnessjøen

Sandnessjøen er knutepunkt i området med flyplass, hurtigbåt mot Bodø og øyene utenfor. Det er hurtigruteanløp og busser mot indre Helgeland. Kirka i Sandnessjøen er fra 1881 og er åpen fra kl 09:00-14:30 mesteparten av året. I Sandnessjøen er det flere hotell- og overnattings muligheter.

Herøy

Herøy kirke dateres tilbake helt til 1100 tallet. Den er den eneste av middelalderkirkene i Nord-Norge med halvrund apside (avslutning av koret). Den har altertavle og prekestol fra 1760 årene. Prekestolen er gitt av biskop Friis som hadde ansvar for alle kirkene i Nordlandene på den tiden og har hans navn med alle titler på. Altertavla er laget av en eller flere av biskop Friis sine håndverkere. I omtaler av kirka er Gottfried Ezekiel nevnt i forbindelse med både

tavle og stol. Han var en av Friis sine håndverkere. Men ut fra sammenligninger med hans arbeid i Bodin kirke som er signert, er det lite trolig at han har malt i Herøy. Altertavla hører til i en serie av en ukjent maler som også har laget tavle til Kjerringøy, Flakstad, Nesna og Kvæfjord. Prekestolen har likhet til prekestolen i Bodin som Ezekiel har signert, men ansikt og annet skiller seg ut så mye at det kan fastslås at det ikke er samme maler.
I nærheten av kirka er prestegården og bygdemuseet. Museet er en del av Helgelandsmuseet.
Det er ei flytebrygge like nedenfor prestegården som kan benyttes. Fergeleie med forbindelse til Alstahaug/Søvik ligger i gåavstand fra kirka. På Herøy er muligheter for å overnatte i rorbuer og på campingplass.

Alstahaug

Alstahaug knyttes først og fremst til Petter Dass og her har han fått sitt eget monument og sitt eget museum. Her er mye å lære og oppleve både i museet og på området rundt. Kirka er en av middelalderkirkene i Nord-Norge. Også denne er påbygd i senere tid, men her får en inntrykk av hvordan skillet ha vært mellom kor og skip i de gamle middelalderkirkene. Her er det gamle skipet blitt kor og det gamle koret er bakenfor med den gamle trange åpninga. I koret står den gamle altertavla. Den eldste delen av den er fra 1600 tallet. Men en av biskop Friis sine håndverker, Ole Kolset, utvidet tavla med ekstra etasjer og sider. Disse utvidelsene har tydelig inspirasjon fra Bodin tavla og kan ha vært laget i et verksted som en har hatt på prestegården i Bodin. Tavla har Jesu korsfestelse, oppstandelse og himmelfart som hovedmotiv. Det innerste koret er et godt meditasjonsrom for en pilegrim.
Alstahaug var det første bispesete i Hålogaland fra en fikk egen biskop, Mathias Bonsak Krogh, i 1804. Han er begravd på kirkegården rett sør for inngangen til koret i kirka. Bonsak Krogh var stortingsmann for Nordland i 1815– 1816 og arbeidet da for å få etablert en egen by i Nord-Norge, den ble anlagt ved Hundholmen og kalles i dag Bodø.
Petter Dass museet på Alstahaug sto ferdig i 2007. Bygget i seg selv er verdt et besøk. Det er tegnet av Snøhetta A/S og er bygget inn i landskapet. Her kan du få bakgrunnen til Petter Dass og lære mer om hans betydning. Et flott bildespill som vises i auditoriet gir deg en god start på besøket. Her er også kafé som anbefales på det varmeste.

Det går buss fra Sandnessjøen mot Tjøtta flere ganger om dagen. Fra Tjøtta går ferge til Vega og til Forvika på kystriksveien mot Brønnøy. Noen av bussene fra Sandnessjøen går helt til Brønnøysund. Det er overnattingsmuligheter på hotell, pensjonat og camping plasser i nærheten.

Tjøtta

Hårek på Tjøtta er en av de nevnte personene i Olav den Helliges saga. Når en står utenfor kirka og skuer de store flotte jordbruksområdene forstår en at det her har vært grunnlag for makt og rikdom. I dag er det staten som driver forskningsdrift på jordene. Bak kirka og mot fergeleiet er det store trær som i en park. Det er vakkert på Tjøtta. Den store hovedbygninga på gården er fra 1870 og drives i dag som overnattings- og serveringssted. Kirka er fra 1851.

3 km før Tjøtta ligger krigskirkegården. Hit ble døde russiske krigsfanger fra 2. verdenskrig flyttet fra mange gravplasser rundt i Nord-Norge. Ca 7500 ligger begravd her og minner om krigens gru. Ved siden av denne kirkegården er en mindre hvor de omkomne fra Riegel er gravlagt. Riegel var et fange/troppetransportskip som tyskerne hadde. Det ble bombet av britiske fly i november 1944 og av de 2838 menneskene om bord døde 2457. Dette er ett av de største skipsforlis i verden. Selve forliset skjedde i leia rett utenfor. Fra Tjøtta går det ferge videre på kystriksveien og Vega.

Vega

Vega er ei øy og en øykommune bestående av 6500 øyer, holmer og skjær som står på UNESCOs liste over verdensarven. På et sjøkart virker områdene helt ufremkommelige. Men med nøye planlegging og navigering er det et fascinerende område å seile i. Her har folk bodd i 10000 år. Når området ble valgt til å inngå i verdensarven var dette begrunnelsen: ”Vegaøyan viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til ”dunprosessen.”

Kirka på Vega ligger midt på øya og er fra 1864.

Vega verdensarv

St Knuts kirka

På Tilrem, like ved kystriksveien mellom Sandnessjøen og Brønnøysund finner vi Nord-Norges eneste kirkeruin fra middelalderen. En mener at kirka var viet St Knut og stammer fra tidlig 1100 tall.
Tilrem var et maktsenter i vikingetida og har siden vært sted for et stort årlig marked.
I nærheten av kirkeruinen finner du Hildurs Urterarium som har en flott hage med urter, busker og trær. De har også en egen bibelsk urtehage. Det serveres pizza fra steinovn ute i hagen og i restauranten kan du få god mat laget av de beste råvarer fra distriktet.

Brønnøy

Brønnøy er også kirkested fra middelalderen. Den gamle middelalder kirka brant i 1772 og 1866. Ødeleggelsene var begge ganger store. I 1870 sto kirka ferdig gjenoppbygd etter siste brann. Korveggen og inngangspartiet hadde da igjen en kjerne fra middelalderen og kirken regnes som en middelalderkirke. En stor rest-aurering av kirka ble gjennomført i begynnel-sen av 2000 tallet og etter 10 års arbeid ble kirka åpna igjen i 2008. Den er blitt en vakker kirke så vel utenpå som inn i.

I 1432 møtte **Pietro Querini** biskop Aslak Bolt her. Biskopen hadde med seg 200 menn i sitt følge.
Brønnøysund har egen flyplass. Her er bussforbindelse som korresponderer med tog på Nordlandsbanen. Også hurtigruta har anløp her.

Visit Helgeland

Olavskilden

Olavskilden er kjent som en helbredende kilde. Den er den nordligste av alle Olavskilder og den ble opp-søkt av folk så sent som i 1840 årene. Vannet ble be-skrevet som like velsmakende som vin. Den eldste skriftlige beretning om kilden er fra 1597.
Kilden ligger ved kystriksveien nær Vennesund og er merket som severdighet.

Leka

Øya Leka ligger lengst nord i Nord-Trøndelag, og har vært bebodd i over 10.000 år. Store deler av øya består av serpentinitt og olivinstein som gir en karakteristisk gulrød farge, og som ellers bare finnes på den amerikanske siden av Atlanterhavet. Den er et av de mest interessante geologiske steder i landet og blir kalt Norges geologiske nasjonalmonument.
I Leka kirka finner en et av de fire alterskapene som ble gitt til norske kirker på 1400 tallet. Det var en prinsesse som gav dem, enten som takk eller som en forsikring, for å få en god reise til sitt nye land hvor hun skulle gifte seg med prinsen. De fem skapene hadde alle figurer av Hellig Olav. I Lekaskapet er det to. Det gir en tanker om hvor viktig Olav var og hva slags betydning han fikk.

Rørvik

Rørvik kirke brant ned i februar 2012 og det arbeides nå med å bygge ny kirke. I Rørvik ligger «Norveg – senter for kystkultur og kystnæring». Her er det naturlig for en kystpilegrim å legge inn et besøk.
Rørvik er et viktig knutepunkt på kysten med Hurtigruteanløp og gode havnemuligheter.
14 nm sør av Rørvik ligger utværet Sør Gjeslingene, Hans Nielsen Hauge kjøpte dette stedet da han var på reise nordover i 1803 og satte sine folk til å drive handelsstedet d dette er også verdt et besøk.

Nærøy gamle kirke

Nærøy gamle kirke er en ruin som blir tatt vare på med tak over. Det går ingen vei dit og det er ingen markert havn der. Men på prestegården her har Petter Dass bodd i syv år, fra han var 5-12 år. Her mente noen at Tore Hund hadde slektninger. Dette var hovedkirka for et stort område. Noen mente sågar at Hellig Olav selv hadde vært her. Denne kirka måtte med i oversikten og så lenge en kommer med båt er det fullt mulig å komme dit. En går inn i sundet mellom Nærøy og Stor Svinøya fra sør. Her var det før i tida et årlig stor marked og sundet er merket med ankringsplass. Men her er bare 2,3 meters dybde på det grunneste og det er to strekk over sundet. Et på 15 m og et på 20 m. Du treffer det laveste først om du går fra sørsiden.

Roan

Roan kirke blir også kalt Fosenkatedralen. Den er bygd i 1702. Både altertavle, prekestol, epitafium og alterkalk er svært gamle, den eldste gjenstanden er datert helt tilbake til 1639.
Det er ingen som vet nøyaktig når den første kirken ble bygd i Roan, men man har funnet en lysestakefot ved den gamle kirkegården som er datert til omtrent 1150. På grunn av økonomien ble mye av inventaret i den gamle kirken tatt med inn i den nye og brukes den dag i dag. Dette gjelder altertavla, lysestakene på alteret, epitafiet, maleriet av korsfestelsen, alterkalken, prekestolen og døpefonten.
I 1884 ble kirken utbygd og det ble sagt på den tiden at kirken ble bygd med tanke på framtida. Roan hadde i 1880 var det omtrent 2000 innbyggere mot dagens under 1000. Kirken ble på nytt restaurert i 1964 og man fikk blant annet satt inn nye benker og et nytt orgel. Man mener også at altertavla og prekestolen fikk tilbake sine opprinnelige farger etter denne restaureringen og altertavla fikk tilbake sin opprinnelige latinske innskrift.

Stoksund

Stoksund ligger midt i leia og har ei naturlig og god havn. Dette er for mange første havn etter å ha gått fra Rørvik over Folda. Her finner vi Stoksund kirke. Den er bygget i tre og ble oppført i 1825. Kirken har korsplan og 200 sitteplasser. Kirken har vernestatus automatisk listeført (1650-1850).Du er nå i Åfjord kommune, en kommune som har lange båtbygger tradisjoner.

Ørland

Ørland kirke er en middelaldersk langkirke i stein, bygd før 1342, og gjenreist to ganger etter lynnedslag i 1766 og 1884.

Ørlands tidevannslandskap utgjør et av landets viktigste våtmarksområder. Derfor er også mer areal vernet i henhold til Ramsarkonvensjonen i Ørland enn i noen annen kommune i Norge. Ørlands unike natur med sitt yrende fugleliv er en attraksjon i verdensklasse. Her er det rasteplass for fugler under trekket, myteområde for andefugl, hekkeplass for vannfugl og overvintringsområder. Noe av dette området ligger mellom Brekstad og Austrått og er en fin pilegrimstur. Det er et eget Våtmarkssenter på kulturhuset/ hurtigbåt terminalen som er verdt å se før en begynner turen.

Austrått

Austrått er Norges eneste «private» borg. Ibsens skuespill om Inger til Austrått gir liv til en av Norges historiens mektigste kvinner. Hun var en viktig aktør i forbindelse med innføring av reformasjonen i Norge i 1537. Her finner vi et borgkapell datert til andre halvdel av 1100-tallet. Det er bevart som en del av Austråttborgen som ble bygd på 1650-tallet, med Ove Bjelke som byggherre. Den barokke altertavlen fra 1650-årene har korsfestelsen som hovedmotiv. Bildet er samtidig en fremstilling av treenigheten, med Guds hånd med de hebraiske gudstegnene til venstre for Kristus og helligåndsduen til høyre. Kapellet har også flere st Olavs og andre middelalder helgener.

I nærheten ligger også det tyske kanonbatteriet fra 2. verdenskrig med 3 x 38 cm kanoner i et tårn. Her er omvisninger hele sommeren.

Leka

Norveg/Rørvik

Austrått/Ørland

Vår Frues kirke

Nå er vi nesten ved målet, her samles pilegrimene til siste del av turen opp til Nidarosdomen.
Vår Frue fra ca 1150 har fått nytt liv de siste årene som en åpen kirke for hele byen og i "Salmeboka minutt for minutt" også for hele landet. Kirke ble restaurert i 2007 for 20 mill. Noen mer uortodokse løsninger ble laget slik at en hadde kjøkken og kunne ha servering bakerst i kirka. Her er mulighet for å hvile seg, for ettertanke og lystenning.
Vi må også ta en titt på altertavla og bildene på prekestolen. Her er mye likt med arbeider i andre kirker, men her har en hatt råd til å fullende arbeidene med de beste håndverkere og materialer. Altertavla er fra 1744.
Kommer en til Trondheim kan en alltid være pilegrim til Vår Frues kirke.
Pilegrimer som skal delta i Olsokvaka går samla opp fra Vår Frues kirke. De har kommet fra sør, fra øst og fra sjøen. På veien er det stopp med bønn og salmesang for å forberede seg på å gå inn i den store katedralen, målet for ferden.

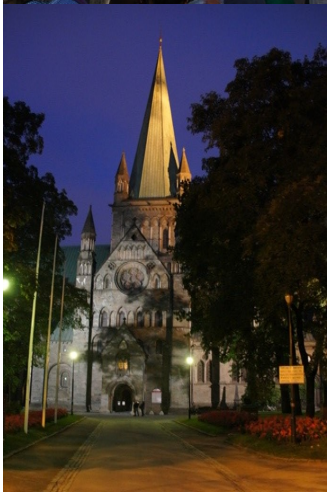

Kirkesok.no er en database med alle 1625 kirkehus i den norske kirke. Her kan du søke ved hjelp av kart eller navn på kirka. Opplysningene i databasen kan variere fra veldig godt til minimalt, men det er alltid bilder og henvisninger til lokale sider og åpningstider etc om det finnes.

Nidarosdomen

Pilegrimsgården

Målet for vår pilegrimsferd er Nidarosdomen. St Olav ble etter slaget på Stiklestad først begravd der hvor kirka ligger i dag . Da han var blitt erklært hellig, ble det bygd kirke på stedet. Skrinet med Olavs legeme fikk sin plass her. Steinkirka som står dag ble påbegynt etter at Nidaros ble erkebispesete i 1152/53 i en romansk stil. Erkebiskop Øystein kom til Nidaros i 1183 og etter dette ble stilen lagt om til nygotisk. Kirken ble i katolsk tid kalt Norges hjerte og Olav hadde tittel Norges evige konge. Den var i middelalderen et svært viktig pilegrimsmål for hele nord Europa, men pilegrimer kom også fra steder lenger borte. Sigrid Unset gir i bøkene om Kristi Lavransdatter gode beskrivelser av hvordan en pilegrimsreise til Nidarosdomen artet seg.
Etter reformasjonen ble det slutt på pilegrimene. Men kirken har også etter reformasjonen vært et nasjonal monument. Grunnloven av 1814 sa at Norges konger skulle krones i Nidarosdomen. Kong Håkon var siste konge som ble kronet, kong Olav og kong Harald har blitt signet her. Kronregaliene oppbevares i kirka.
Nidarosdomen er ikke viet til Hellig Olav men til treenigheten og er ofte blitt kalt Kristkirken i Trondheim. En rekke branner har herjet kirken og det har pågått restaureringsarbeid på kirka de siste 150 årene.
Kirka fremstår i dag finere enn noen gang .. Vestveggen med alle sine helgenstatuer er en studie verdt. Tre flotte orgel finnes også i kirka.
Nært kirka er det et eget pilegrimssenter, Pilegrimsgården. Her kan pilegrimer bli mottatt og få mat og overnatting. De utsteder også et pilegrimsbevis: Olavsbrevet, til de som har gått i pilegrim til Nidaros.

Fra Trondenes til Nidaros med offentlig transport

Her er en beskrivelse av hvordan en kan reise med offentlig transport og noe gåing fra Trondenes til Nidaros. Stedene som en kan besøke rundt om kan en lese om i heftet som beskriver selve leia. Alle rutetider gjaldt da dette ble skrevet våren 2018. Regn med at forandringer forekommer. Nettstedet: https://en-tur.no hjelper til å finne rette reisetider og korrespondanse. Denne finnes også som en egen app for smarttelefon.
Den vil være til stor hjelp i planlegginga.
Nordland fylkeskommune tilbyr fri reise på buss og hurtigbåt i ei uke for kr 990. Se her: https://www.travelpassnordland.com/
Dette vil passe særdeles godt å benytte seg av fra en kommer til Lofoten til en kommer til Brønnøysund(ei ukes reise).

1.dag: Start på Trondenes, tur i området og besøk i kirka og historisk senter overnatting på Folkehøyskolen.
2. dag: Hurtigrute til Sortland 08:30-12:30 besøk gammel kirketomt og kirka. Gå (33 km) eller ta buss (14:15-14-42) til Hadsel kirke, besøk kirka og gå tur i området. Gå til Melbu 10 km event buss, overnatting Melbu
3. dag: Buss 09:35 til Vågan kirke 11:17. Besøk Lofotkatedralen og Lofotmuseet, Ca kl 14:00 eller 15:50 eller 20:17 buss videre mot Borge og Vikingmuseet. Overnatting ved Vikingmuseet på Borg.
4. dag: Opplev Lofotr Vikingmuseum og besøk Borg kirke. Buss 15:07 eller 21:13 til Flakstad kirke/Ramberg. Besøk kirka, gå på stranda overnatte Ramberg Gjestegård.
5. dag: 09:05 Buss til Moskenes (Kan gå av på Hamnøy og gå til Moskenes 9km) Ferge til Bodø ca hver 2./3. time. Overnatting på Reine eller i Bodø
6. dag: Bodø, Bodin kirke, Domkirka, Luftfartsmuseet, Kjerringøy handelsted, Saltstraumen. Gode og varierte overnattingsmuligheter. Ungdomsherberg, camping, pensjonater og hoteller.
7. dag: Buss 14:55 fra Bodø til Inndyr, eller båt fra Bodø 15:58. Tur på kirkestedet og til middelalder kirka. Overnatting på Inndyr
8. dag: Buss kl 16:10 fra Inndyr til Ørnes og Hurtigbåt fra Ørnes 17:12 til Rødøy 19:05 Overnatting på Klokkergården. Alternativt: gå fra Inndyr til Sund(6km) og ta ferge kl 09:00 (eller 12:15 på tirs-fre) til Horsdal på Sandhornøy (Elias Blixs fødested). Gå til våg (5 km)og ta hurtigbåt (nb bare tirsd og torsd 16:40)sørover mot Rødøy
9. dag: Opplev Rødøy: tur til Rødøyløva mm. Båt fra Rødøy ca kl 19:00 til Bjørn på Dønna kl ca 21:15 eller Sandnessjøen 21:45. Overnatting Øya Bistro Bjørn, Dønna.

10. dag Buss fra Bjørn kl 09:00 til Dønnes, Opplev Dønnes kirke og Dønnes gård, overnatting på Dønnes gård, bruk kvelden til å gå opp til Dønnesfjellet og få utsikten mot Lovund og Træna.
11. dag: Buss fra Dønnes 07:40koresponderer med ferge til Sandnessjøen. Se Sandnessjøen før du tar buss kl 13:00 til fergeleiet Søvik kai ta ferge til Herøy. Herøy kirke ligger i gå avstand fra ferga. Over veien fra kirka ligger prestegården og i fjøset til prestegården er det et museum. I sesongen er det oppe daglig med interessant utstilling og kaffe og vafler. De låser også opp kirka og viser rundt i den. Overnatting er mulig på Herøy: Flostad rorbuer nært fergeleiet og Braseth Gjestegård.
12. dag: Ferge fra Herøy til Søvik (07:10, 09:55 og 11:35(passer med buss) Fra Søvik til Alstahaug kirke 6 km. Alstahaug kirke og Petter Dass museet er verd et langt stopp. Mye å se og oppleve og god mat i kafeen. Buss mot Brønnøysund (15:00 og 17:25) ca 2 timer. Bussen kjører til Tjøtta (passerer Tjøtta krigskirkegård) tar ferge til Forvik og kjører gjennom Vevelstad og tar ferge over Velfjorden. Bussen passerer Tilrem hvor det er en gammel kirke-ruin og et spennende urterarium (Hildurs) med veldig spennende mat. Har du tatt buss kl 15:00 kan du hoppe av på Tilrem og få med deg dette og ta neste buss. I Brønnøysund er kirka vel verd å se og en kan ta buss til Torghatten og gå gjennom hullet. Det er mange mulige for overnatting i Brønnøysund fra hotell til rorbuer og camping. Hvis du vil gå gjennom Torghatten kan det passe å overnatte på campingen som ligger like under hullet.
13. dag:
    A. Ta Hurtigrute fra Brønnøysund kl 17:00 til Rørvik eller Trondheim. Framme i Rørvik 20:30. Overnatting i Rørvik
    B. Ta buss 12:00. Gå av i Vennesund kl 13:00 og ta turen til Olavskilden. Neste buss kommer ca 16:15 hver dag Denne korresponderer med tog til Trondheim. Denne kan en også ta til Kjelleide hvor veien går av til Leka (20 km fra fergeleie). Om en drar til Leka kan en ta ferga over og da er det gåavstand til overnattingssted og sykkelutleie. En sykkeltur rundt Leka anbefales! I kirka på Leka finner en flott og meget interessant alter-tavle fra middelalderen. Anbefaler et besøk i kirka.
    C. Ta buss 12:00. Gå av i Vennesund kl 13:00 og ta turen til Olavskilden. Neste buss kommer ca 16:15 hver dag. Denne korresponderer med tog til Trondheim fra Grong. Gå av i Verdal kl 20:38. Overnatt i Verdal eller på Stiklestad.

14. dag enten
    A. Rørvik har et veldig interessant kystmuseum. Om sommeren går det turer

noen ganger i uka ut til Sør-Gjeslingene. Her var Hans Nielsen Hauge på besøk i 1803 og kjøpte stedet til en av sine venner. Fra Rørvik går det Hurtigrute hver dag kl 21:30.

B. Hurtigbåt fra Leka går kl 06:45 man-lør til Rørvik og Namsos. Rørvik har et veldig interessant kystmuseum. Om sommeren går det turer noen ganger i uka ut til Sør-Gjeslingene. Her var Hans Nielsen Hauge på besøk i 1803 og kjøpte stedet til en av sine venner. Fra Rørvik går det Hurtigrute hver dag kl 21:30.

C. Besøk Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Stiklestad kirke. Ta tog til Trondheim

15.dag

A. Hurtigruta ankommer Trondheim kl 06:30. Du er framme, gå til Pilegrimsgården og registrer deg som pilegrim før du går til Nidarosdomen.

B. Hurtigruta ankommer Trondheim kl 06:30. Du er framme, gå til Pilegrimsgården og registrer deg som pilegrim før du går til Nidarosdomen.

C. Opplev Trondheim

Fagert er landet du oss gav, Herre, vår Gud og vår Fader! Fagert det stig av blåe hav, soli ho sprett og ho glader, signar vårt land i nord og sud, såleis di åsyn lyser, Gud, over vårt Noreg i nåde.

Likjest vårt folk i mager jord
skjelvande blomen på bøen,
står utan livd i vind frå nord
tett innmed kanten av snøen.

Herre, du ser med miskunn ned,
folket vårt gjev du livd og fred,
er oss så kjærleg ein Fader.
Her ned i grunnen sveitten rann
trufast at fedrane våre.

Her dei sin heim og hugnad fann,
dogga med smil og med tåre.
Her har det flødt ei såkornflod
varm av vårt beste hjarteblod,
her har me grorbotn å veksa.

Tidi ho renn som elv mot os,
fort skifter sumar med vetter.
Fader, ver alltid Noregs los
radt til dei seinaste ætter!
Herre, vår Gud, vårt Noregs Gud,
varda vårt land frå fjell til flud,
lær oss å gå dine vegar!

Signa då, Gud, vårt folk og land,
signa vårt strev og vår møde,
signa kvar ærleg arbeidshand,
signa vår åker med grøde!
Gud, utan deg den vesle urt
veiknar og visnar, bleiknar bort,
ver du oss ljoset og livet!

PILEGRIM I NORD 2019

Pilegrim i Nord arrangerer seiling fra Bodø til Nidaros 19.-29. juli. På seilasen mot Nidaros inviterer vi andre båter med seil eller motor til å følge oss og bli med på arrangement der hvor vi kommer. Mer informasjon e-post: ba442@kirken.no

Båtene kan kontaktes på VHF kanal 72 eller 16 eller telefon:

Bernt Aanonsen tlf 958 789 67

dato	dag	sted	dist
19.jul	fredag	Bodø- Gildeskål	20
20.jul	lørdag	Gildeskål-Rødøy	36
21.jul	søndag	Rødøy-Lurøy-Dønnes	34
22.jul	mandag	Dønnes-Herøy	26
23.jul	tirsdag	Herøy– Alstahaug Brønnøysund- Sømna	36
24.jul	onsdag	Sømna-Vennsund-Leka	34
25.jul	torsdag	Leka-Rørvik-Sør Gje-slingene	40
26.jul	fredag	Gjeslingene-Roan-Stoksund	50
27.jul	lørdag	Stoksund-Austeråt	40
28.jul	søndag	Austeråt-Trondheim	27
29.jul	mandag	Trondheim	

Pilegrim i Nord er et prosjekt som eies av Sør Hålogaland Bispedømme og støttes av Nordland Fylkeskommune. Adresse: Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø

Fyr som pilegrimsmål

Fyrene på kysten har alltid hatt stor betydning for trafikken og livet på kysten. Siden det første fyret i Norge ble etablert på Lindesnes i 1655 har fyrene vært med å vise vei og skapt gjenkjenning.
Det fins ulike typer fyr og fyrlykter. Benevnelsen fyrlykt blir også brukt om ubemannede fyr og mindre ledfyr, mens fyrlykt blir brukt om installasjoner som har mindre rekkevidde enn fyr. Tidligere var forskjellen på et fyr og en fyrlykt at fyrene hadde bemanning, mens fyrlyktene var ubetjent. De ulike fyrtypene har forskjellige funksjoner:

- *Kystfyrene* ligger ytterst mot havet og er skipenes første landkjenning. De har ofte høyere fyrtårn og er plassert på holmer, øyer eller nes. Kystfyrene har kraftig lys fordi de skal være godt synlige på lange avstander.
- *Innseilingsfyrene* leder skipstrafikken trygt inn mot land.
- *Ledfyrene* er mindre fyr som viser leia i indre kystfarvann, mellom holmer og skjær, og ved innseiling til trange sund. De sender ut lyssignaler med bestemte mellomrom og i bestemte retninger eller sektorer. Disse kalles derfor også for sektorfyr.
- *Havnefyrene* hjelper skipene inn til havn.

Fiskefyr ble brukt under sesongfisket i Norge fra ca. 1850.
De store kystfyrene er de mest symboltunge og er brukt som det i salmen navnet Jesus:

3 Midt i nattens mørke blinker
som et fyrlys Jesu navn,
og hver hjelpløs seiler vinker
inn til frelsens trygge havn.

En populær sang for tida er ”Har du fyr”, den brukes i både begravelse og bryllup og bruker fyrlykter som bilde på livets lys som leder oss:

Har du fyr
har du løkte langs din vei
har du fyr
et signal om riktig lei
ei lampe som gløde i mørke
og lose dæ ut og frem
som tar dæ bort og hjemmefra
men også tar dæ hjem
(Ola Bremnes)

De store kjente fyrene er majestetiske og det å gå opp i dem er en opplevelse som gir utsyn og vidsyn.

På veien fra Trondenes til Nidaros nevner vi særlig disse fyrene:
Skrova, Tranøy, Måløyskarholmen, Landegode, Grinnan, Gjæslingene, Buholmråsa, Kjeungskjær og Agdenes.

Noen fyr er i dag tilrettelagt for overnatting og besøk:
Litløy fyr i Bø kommune, Store Flatøy i Steigen, Bjørnøy i Bodø, Villa fyr og Kjeungskjær.

Her er ei liste over alle fyrene i Nordland: https://no.wikipedia.org/wiki/Kategori:Fyr_i_Nordland

Sanger på veien

Jeg er en seiler på livets hav, på tidens skiftende bølge. Den Herre Jesus meg kursen gav, og denne kurs vil jeg følge. Jeg stevner frem mot de lyse lande med livsens trær på de skjønne strande, hvor evig sol og sommer er.
Iblant jeg seiler for medvinds bør i andres kjølvann og følge som just lik meg denne reise gjør hen over jordlivets bølge.
Og havet smiler, og solen skinner, min dag så stille og blid henrinner, mens vinden fyller alle seil.
Men ofte ensom i brott og brann i uværsnetter jeg seiler, da ingen kjenning jeg har av land, og intet fyrtårn jeg peiler.
Men når jeg nær tror mitt skip begravet, da kommer Jesus på bølgehavet, om først i siste nattevakt.

Mitt skip er lite og havet stort, det rommer tusene farer.
Men storm og bølge ei skyller bort det skip som Herren bevarer.
For ennå skjer det som før det gjorde, når Jesus selv kom mer innen borde, da legger havet seg igjen.

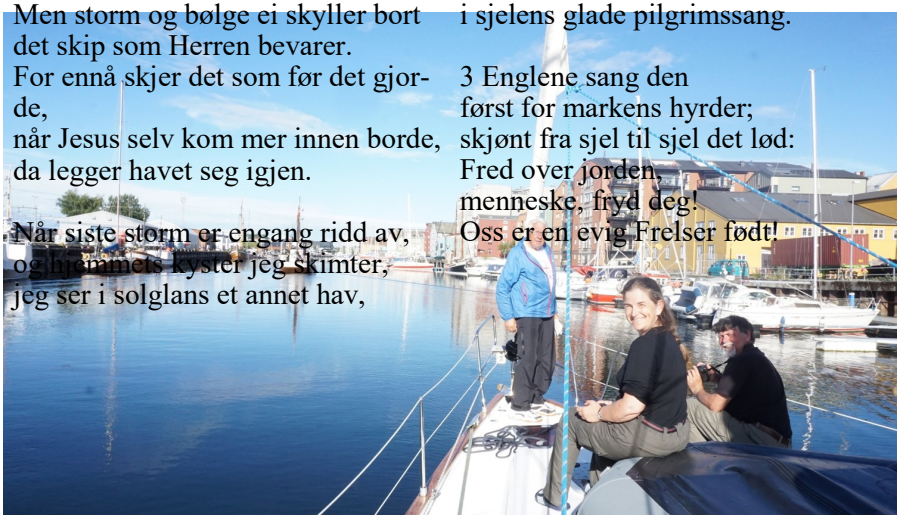
Når siste storm er engang ridd av, og hjemmets kyster jeg skimter, jeg ser i solglans et annet hav, krystall som funkler og glimter.
Jeg skuer portenes perlerader og hører englenes myriader som hilser meg velkommen hjem.

La ankret falle! Jeg er i havn i ly for brenningens vover!
Jeg kaster meg i min Frelsers favn, han som har hjulpet meg over.
Og kjente, elskede stemmer kaller, mens ankret sakte og stille faller i evighetens lyse land.

Deilig er jorden, prektig er Guds himmel, skjønn er sjelenes pilgrimsgang!
Gjennom de fagre riker på jorden går vi til paradis med sang.

2 Tider skal komme, tider skal henrulle, slekt skal følge slekters gang; aldri forstummer tonen fra himlen i sjelens glade pilgrimssang.

3 Englene sang den først for markens hyrder; skjønt fra sjel til sjel det lød: Fred over jorden, menneske, fryd deg! Oss er en evig Frelser født!

Petter Dass

Petter Dass var sogneprest i Alstahaug fra 1689. Mye av det han skrev er beregnet på bruk i menigheten. Den religiøse diktningen er samlet i verkene "Alle Evangelia Sangviis forfattet" (salmer til kjente melodier til alle tekstene i kirkeåret), Katekismus-sangene (Martin Luthers lille katekisme formet på vers), "Aandelig Tidsfordriv" og "Trende bibelske Bøger" som begge er versifiserte parafraser over fortellinger i det gamle testamentet. I litteraturhistorisk sammenheng er det "Nordlands Trompet" som regnes som hovedverket. Bortsett fra "Den Nordske Dale-Viise" (1683), ble ingen av tekstene hans trykt mens han levde, men de ble spredt som avskrifter. Når de først ble trykt, ble de meget populære og kom i stadig nye utgaver. Han skriver på dansk, men bruker norvagismer for fenomener som det danske skriftspråket ikke har uttrykk for.

Herre Gud, ditt dyre navn og ære over verden høyt i akt skal være, og alle sjele og alle træle og hver geselle de skal fortelle din ære.

Det er smukt og kosteligt at høre at man Gud sin lebers plikt mon gjøre: de dyp' avgrunder, de grønne lunder skal Herrens vunder hver tid og stunder utføre.

Om seg folk anstille vil så slemme Guds navn slet at tie still og glemme, så skal dog stene og tørre bene ei være sene hans navn det rene at fremme.

Ja, før Gud sin ære skal forlise før hav og grummen hval han prise, samt tanteien som løper leien, stenbit og seien og torsk og skreien og nise.

Gud er Gud, om alle land lå øde, Gud er Gud, om alle mann var døde. Om folk forsvimler, i Herrens himler utallig vrimler som slår på Cimler hin søde.

Skulle Herren fattes bran og svenne? Se, ti tusind står for ham og tjene, ja tusind gange ti tusind mange hvis smukke sange med klang kan sprange der henne.

Ti for Gud skal alle kne seg bøye de som bor i himlene hin høye og de på jorden i sør og norden, samt djevlers orden såm dømt er vorden til møye.

Høye hall og dype dal skal vike, jord og himmel falle skal tillike, hvert bjerg og tinde skal slett forsvinne, men Herrens minne til tusind sinne skal stige.

O Gud, som har din kirke
grundfæst på dette sted!
Du selv alt godt utvirke
iblandt din menighet.
At de her i ditt hus
må stedse for dig vandre
og følge ordets lius!

Gud selv vort land forskåne
fra all ulykkes vind!
La axet få sin krone,
la bygget moes trind!
Giv spir på bondens rug,
giv topp på bondens havre,
giv brød på bondens dug!

Jeg vil min pris frembære,
o store Gud, til deg!
Deg være lov og ære
fordi du kalte meg
og talte meg blant dem
som ved din store nåde
hos deg har fått sitt hjem.

La livets kilde flyte,
så ingen stanser den!
La folkeslag seg fryde
mens tider farer hen!
La lykkes Jesu navn,
så vi vår vei kan finne
inn i din faderfavn.

Min sjel jeg nu vil bøye
til Gud som alt formaaer.
Han ser meg med sitt øye
og hjelper, hvor det går.
Kom Jesus! Naar du vilt!
At jeg med dig kan følge,
så er alt vel bestilt.

Den ljuse dag går under,
o Gud, vær du vårt ljus!
Til aften det nu stunder,
o Gud, bliv i mitt hus!
For alt, o Jesu søde,
i denne natt hos mig
alt ondt, der oss kan møde,
forhindre nåderig!

2 Én ting vil jeg begjære,
bønnhøre mig, min Gud:
Hvad jeg har havt i gjære
i dag imod ditt bud,
alt hvad jeg har gjort ille,
avbede det jeg vil.
Akk at vor Herre ville
av nåde give til!
3 Vårt øye vi nu lukke,
Gud give fred og ro!
Vi våre ljus nu slukke,
Gud signe hus og bo!
Vårt liv, vårt gods og evne,
vår' venner hver for sig,
hvad mere vi kan nevne,
befalet være dig!

Petter Dass museet

Elias Blix

Elias Blix er ein av Noregs mest kjende salmediktar. Han har skreve nasjonalsalmen våres: *Gud signe vårt dyre fedreland* og den like kjende vårsalmen *No livnar det i lundar*. Songen hans *Å eg veit meg et land* er å rekne som en nasjonalsong for Nord-Noreg. Han har også skrive *Med Jesus vil eg fara*, *No koma Guds englar* og *Jesus du er den himmel-veg.* Blix vart fødd på Våg i Gildeskål og her er satt opp ei minnestøtte ved barndomsheimen. Blix var ein av dei ivrigaste og forkjemperane for nynorsken. Han ga ut ei eige salmebok som var den fyrste godkjende salmebok på nynorsk. I den nye norske salmeboka som kom i 2013 har han 34 eigne sal-mar og 15 som han har oversetje.
Blix vart professor i hebraisk på universitetet i Oslo og han spelte ei sentral rolle som bibelomsetjar. Han var også kyrkjeminister.

Med Jesus vil eg fara

på livsens ferd i lag.
Gud, lat den samferd vara
alt til min døyand dag!
Det er mi høgste æra,
det er mi største ros
hans fylgjesvein å vera
og vandra i hans ljos.

2 Min Jesus, sannings stjerna,
lys opp min mørke veg!
Mitt hjarta vil så gjerna
få fylgja etter deg.
Du lyser enn i verdi
som før frå Betlehem.
Ver du mitt ljos på ferdi,
til heim med deg eg kjem!

3 Min Jesus, gjævast givnad,
min eignalut og skatt!
I all min gang og livnad
meg støtt for auga statt!
Som vesle blomen trugen
ser opp mot sol og dag,
til deg så vender hugen,
til deg kvart andedrag.

4 Min Jesus, Sarons lilja,
bløm fagert opp i meg!
Lat ingen ting meg skilja
og riva bort frå deg!
Du vintre i Guds hage,
min kjære Herre Krist,
unn også meg den lage
å veksa som din kvist!

5 Du til di grein meg sette
alt i min fyrste vår,
med livsens dogg meg vætte,
gav sol og signa år.
Du vil òg vokster gjeva
alt til min siste slutt:
Lat meg i deg få leva,
i deg få anda ut!

Ein båt i stormen duva,
men Jesus var om bord.
Hans læresveinar gruva
då båra braut på fjord.
Men sjå, då Jesus vakna
og truga storm og hav,
då vind og våger spakna,
og vêret stilna av.

2 Vår Gud kan under verka,
veit råd i rette tid.
Det skal kvar kristen merka
i livsens storm og strid.
Så tarv me aldri klaga
når han er med om bord.
Han vind og våg kan aga
og stilla med eit ord.

3 Når Jesus vil oss fylgja,
då fer me fram så trygt
vår lei på livsens bylgja,
om òg det stormar stygt.
Igjennom brim* og båra
hans røyst me høyra kan,
som vêret opp kan klåra
og lysa oss i land.

4 Og når frå denne verdi
me venda skal vår stamn,
fylg, Jesus, med på ferdi,
og før oss vel i hamn!
Du vegen veit og måten,
du kjenner mål og méd.
Når du er med på båten,
då fer me heim i fred!

Å eg veit meg eit land langt
der oppe mot nord, med ei lysande strand mellom høgfjell og fjord.
Der eg gjerne er gjest, der mitt hjarta er fest
med dei finaste, finaste band.
Refr.: : /: Å minnest, å eg minnest, å eg minnest så vel dette land! : /:

2. Der eit fjell stig mot sky med si kruna av snø, og i lauvklednad ny det seg speglar i sjø. Og det smiler mot strand med si bringe i brann i den solklåre, solklåre kveld.
Å eg minnest…...

3. Ja eg kjenner den stad der eg stima som gut, der eg kaua og kvad, so det svara frå nut. Der eg leika og log i den lauvkledde skog. Mellom blomar, ja blomar og blad:
Å eg minnest…...

4. I min heim var eg sæl av di Gud var attved, og eg kjende så vel kor det anda Guds fred. Når til kyrkja me f6r, når me heime heldt kor, og med moder, ja moder eg bad:
Å eg minnest…...

5. Denne heim er meg kjær som den beste på jord. Han mitt hjarta er nær denne fjetrande fjord, og det målande fjell og den strålande kveld, hugen leikar, ja leikar på deim:
Å eg minnest……
6. Og eg lengtar så tidt dette landet å sjå, og det dreg meg så blidt, når eg langt er ifrå. Med den vaknande vår vert min saknad so sår, så mest gråta, mest gråta eg kan:
Å eg minnest……

Pilegrimsbønner

Hellige Gud vi takker deg for at du aldri er langt borte fra oss. Velsign oss på denne pilegrimsreise. Vær med oss og vær lys for oss. Gjør oss åpne for ditt nådige nærvær og for alt som forteller om din godhet. Bevar oss fra alt vondt både til kropp og sjel og la ingenting skade oss. Forny oss i troen og livet gjennom dagens timer. Amen

Herre Jesus Kristus, du som er veien, sannheten og livet: Takk for at du gir livet mål og retning. Takk for at du har tatt våre byrder på deg og reiser oss opp når vi faller. La oss få vokse og modnes som dine etterfølgere like til den dagen vi skal se deg ansikt til ansikt i Guds rike. Amen

Allmektige, evige Gud, du som har skapt alle ting, og fyller skaperverket med lovsang.
La vår pilgrimsvandring få være en del av lovsangen som uopphørlig stiger opp til deg.
Sammen med trær og blomster, havet og fjellene, fisk, fugler og dyr vil vi synge om din storhet.
Omgitt av ditt skaperverk lovpriser vi deg og sier: Gud du er god!
Gi oss også lyttende ører for klagesangen fra en såret jord, plaget og pint under vår grådighet og uforstand. Gi oss kraft og mot til å kjempe på livets side i forsakelse, tro og tjeneste, inntil du gjør alle ting nye ved Jesus Kristus , vår Herre. Amen

Vår pilegrimsreise har vært en nådens tid gitt av Gud. Vi har kommet til steder som har fortalt oss om livet og alle dets sider, steder hvor mennesker før oss har tilbedt og lovprist deg. Steder hvor mennesker har lidd og kjempet, steder hvor folk har møtt hverandre i fest og glede og i fortvilelse og sorg. Vi har sett ditt utrolige skaperverk utfolde seg i all sin prakt.. Og vi har sett menneskers verk, vårt arbeid for å skape gode ting.
Kirkene vi har sett er steder hvor du bygger din menighet og ditt folk, ikke av døde stener, men av ånd og kraft.
La alt vi har møtt og sett bevege oss til ny tro og nytt mot og fylle oss med din ånd og din fred.
Når vi vender hjem la oss bære med oss av denne kraft som du har gitt slik at vi kan være et utvalgt folk, et tjenerskap for din nåde og fred.
Hjelp oss å gi videre av den ufattelige nåde som vi selv er blitt møtt med og la oss være levende stener på våre steder. Amen

I skyggen av dine vinger Gud
Søker menneskebarna ly.
I nød og glede omsluttes vi av deg.
Du gir rasteplass for pilegrimer,
Her er eng og kilde,
Hvile og ny kraft.
Du lar oss se det som er langt borte-
Og hilse det.
Styrk oss i håpet og gå med oss
På vandringen. Amen

Gud vår skaper og livgiver,
Du som har skapt oss til fellesskap:
Takk for at pilgrimsvandringen
Åpner for fellesskapet
Med deg, med hverandre og med alt det skapte.
Velsign vårt måltid. Vi ber deg: La regnet falle og solen skinne, så korn og frukter kan vokse og gi mat og drikke til alle som sulter.
Gi fruktbarhet og rettferdig fordeling i alle land. Gud velsigne jorden, luften og vannet. Amen

Herre Gud, Himmelske Far, du som har begynt din gode gjerning i oss.
Takk for for løftet at du vil fullføre den helt til Jesu Kristi dag.
Takk for alt vi opplever gjennom vår pilegrimsreise.
Takk for modning og vekst underveis.
La oss leve våre liv i tjeneste og vandre i de gjerninger du legger foran oss, deg til ære og alt som lever til gang. Amen.

Herrens Bønn

Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden
slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt, og makten
og æren i evighet.
Amen.

Velsignelser

Må vinden blåse i dine seil,
sola skinne på ditt dekk
og må du alltid komme
trygt i havn!

Må veiene åpne seg for deg, min venn,
Og vinden blåse bak deg.
Må solen skinne på ditt ansikt
Og regnet falle mildt på dine marker
inntil vi møtes igjen.
Må du hele tiden være
i Guds hånd.

Aftensuk

Petter Dass

O store Gud, som hjælpe kan,
Hvis sti er i de store Vand,
Kast ud dit guddoms Øie
Til alle dem, paa Havet er
Bevare dem fra Grund og Skjær
Lad Veir og Vind dem føie!
Lad dine Engle følge dem
Beholden vel til Hus og Hjem!
Velsigne Landsens Næring,
Giv Fisk og Sild av Havsens Grund
Giv daglig Brød for hver Mands Mund,
Giv fattig Folk sin Tæring!
Forlad vor Synd o Fader god,
For Hans Skyld, som paa Korset stod,
Tænk paa dit gamle Rygte!
Lad os i Landet bo med Fred
Og med en god Samvittighed
Dig, Herre Gud, at frygte! Amen

Morgenbønn

1 Syng i stille morgonstunder,
syng Gud Fader lov og ros!
Sjå, han gjer på ny det under:
kallar fram or mørkret ljos!
Sjå, hans sol all skapning gyller,
alt med liv og lovsong fyller,
sjå hans kjærleiks smil i sky,
sjå kvar dag hans nåde ny!

2 Lær oss, Gud, kvar dag å telja,
sjå, kor snøgt vår livsdag lid!
Lær oss livsens veg å velja
medan det er enno tid!
Enn i dag du vil oss kalla,
snart kan mørker på oss falla.
Lat oss, medan det er dag,
fylgja Andens nådedrag!

3 Gud, som skapte sol og stjerna,
deg me syng vår takk og lov,
at om oss du ville verna
medan me i mørker sov!
Lys og lei oss, ljosens Fader,
til vår sol i gravi glader,
vekk oss så til morgon ny,
dag med solskin utan sky! (Elias Blix)

Aftenbønn

Herre, så stiger vår takk til deg
for dagen som nå rinner ut,
for timer vi fikk av ditt evighets
hav, for tiden du gav oss, o Gud.
Herre, så stiger vår takk til deg
for livet du holdt i din hånd!
I lys og i mørke vi er dine barn,
i stillheten taler din Ånd.
Herre, så stiger vår takk til deg,
din nåde har tatt oss i favn.
Så går vi til hvile, med tillit og tro,
i ly av ditt hellige navn.